

2/25

4.4.2025

Eläkkeensaajien Keskusliiton jäsenlehti
Pensionstagarnas Centralförbunds medlemstidning

Eläkkeensaaja ^{EKL}

Oppia ikä kaikki –
Ikääntyvien yliopisto pitää yllä
demokratiaa sekä yksilöiden
toimintakykyä s. 12

teema

**HISTORIA &
TULEVAISUUS**

Ikäystävällinen kunta ei synny itsestään

Kunta- ja aluevaalit ovat merkittävä mahdollisuus meille kaikille, mutta erityisesti ikäihmisille. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on keskeinen rooli elämäntilaukumme ja arkkemme sujuvuuden kannalta. Siksi on tärkeää, että käytämme äänioikeuttamme ja vaikutamme siihen, millaisia päätöksiä alueillamme tehdään.

Kuntavaalit – lähipalvelut ja arjen sujuvuus

Kunnilla on tärkeä tehtävä edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Tämä tarkoittaa muun muassa ikäystävällistä kuntasuunnittelua, esteettömiä julkisia tiloja, kulttuuri- ja liikuntapalveluita sekä ikääntyvien mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa. Joukkoliikenteen toimivuus, katujen kunnossapito ja vapaa-ajan palvelut vaikuttavat suoraan siihen, kuinka helppoa ja turvallista on elää omassa kotikunnassa. Ikäystävällinen kunta ei synny itsestään – se vaatii poliittista tahtoa ja aktiivista vaikuttamista.

Liikunta on keskeinen tekijä hyvän elämäntilauuden ylläpitämisessä. Ikäystävälliset liikuntapaikat, ohjatut ryhmät ja senioriliikuntaan sopivat olosuhteet ovat tärkeitä. Kulttuuri antaa merkitystä elämään ja tukee henkistä hyvinvointia. Julkisten tilojen, katujen ja julkisen liikenteen esteettömyys on varmistettava, jotta kaikilla kuntalaisilla on mahdollisuus liikkua itsenäisesti ja turvallisesti.

Eläkeläisyshdistysten toiminnan tukeminen on yksi keino vahvistaa ikäihmisten hyvinvointia ja osallisuutta. Yhdistykset tarjoavat monenlaista toimintaa, vertaistukea ja yhteisöllisyyttä, jotka ennaltaehkäisevät yksinäisyyttä ja edistävät terveyttä. Kuntien tulisi mahdollistaa yhdistysten

toiminta tarjoamalla kohtuuhintaisia kokoontumistiloja, avustuksia ja yhteistyömahdollisuuksia.

Hyvinvointialuevaalit – riittävät ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut

Hyvinvointialuevaaleissa äänestämme omasta tulevaisuudestamme. Hyvinvointialueet ovat tärkeitä ikäihmisille, sillä hyvinvointialueet vastaavat sosiaali- ja terveyspalveluista, jotka ovat keskeisiä jokapäiväisen hyvinvoinnin kannalta. Nyt on aika varmistaa, että päätöksiä tekevät henkilöt ymmärtävät ikäihmisten tarpeet ja ovat valmiita ajamaan meille tärkeitä asioita.

Hyvinvointialueet vastaavat siitä, että saamme tarvitsemamme sosiaali- ja terveyspalvelut oikea-aikaisesti ja laadukkaina. Terveyspalveluiden saatavuus, hoitoketjujen sujuvuus ja hoivan laatu vaikuttavat suoraan elämäntilaukumme. Olenaista on, että palvelut ovat oikea-aikaisia, jonot eivät kasva kohtuuttomiksi ja että hoitohenkilöstöllä on riittävät resurssit tehdä työnsä hyvin. Hyvin järjestetyt palvelut eivät ole vain menoera, vaan myös investointi inhimillisyyteen ja yhteiskunnan hyvinvointiin.

On myös tarkasteltava palveluiden saatavuutta eri alueilla. Kaupunkien ja maaseudun väliset erot eivät saa kasvaa liian suuriksi. Monilla syrjäseuduilla palvelut ovat jo nyt harvassa, ja ikäihmisten on vaikea saada tarvitsemiaan lääkärei-, hoiva- ja tukipalveluita ilman pitkiä matkoja. Tämä aiheuttaa epätasavertaisuutta, jota on pyrittävä aktiivisesti korjaamaan.

Äänestämien kannattaa aina, äänestäkää hyvinvointinne puolesta!

LEDARARTIKEL PÅ SVENSKA, SIDAN 39.

Eläkkeensaaja

55. vuosikerta

Lehden irtonumerot esimerkiksi yhdistysten tapahtumiin Lehtinipputilausten pitää olla meillä viimeistään 2,5 viikkoa ennen lehden ilmestymispäivää. satu.valimaa@ekl.fi

TOIMITUKSELLINEN AINEISTO

Lehtijutut ja niihin liittyvät kuvat toimitus@ekl.fi
Kilpailutoimintaan liittyvät jutut marja.raitotharju@ekl.fi
Ansiomerkitilastat ja yhdistysten merkkipäivätiedot sissi.kahkonen@ekl.fi

YHDISTYSTEN JA PIIRIEN ILMOITUKSET

kuten kokouskutsut ja muut maksulliset ilmoitukset satu.valimaa@ekl.fi

MEDIAINFO JA ILMOITUSMYyntI

www.ekl.fi/tietoa-meista/elakkeensaaja-lehti/ilmoitusmyynti
Satu Välimaa, 09 6126 8428, 045 110 4122, satu.valimaa@ekl.fi

OSOITTEENMUUTOKSET, LEHTIREKISTERI

jasenasiat@ekl.fi, 09 6126 840. Huom! Jäsen ilmoittaa muutoksistaan omaan yhdistykseensä, joka toimittaa tiedot edelleen liittoon.

NUMERO / TEEMA	Toimituksellinen Ilmoitusvaraukset		Lehtirekisteri- muutokset	Ilmestymis- päivä
	aineisto	ja aineisto		
1 Matkailu ja seikkailu	31.12.	22.1.	29.1.	14.2.
2 Historia ja tulevaisuus	17.2.	12.3.	19.3.	4.4.
3 Kulttuuri ja harrastukset	7.4.	7.5.	14.5.	30.5.
4 Hyvinvointi ja terveys	21.7.	13.8.	20.8.	5.9.
5 Inspiraatioita ja ideoita	9.9.	1.10.	8.10.	24.10.
6 Suhteen ja sosiaalinen elämä	27.10.	19.11.	26.11.	12.12.

Eläkkeensaaja-lehti, PL 168, 00531 Helsinki • www.ekl.fi/tietoa-meista/elakkeensaaja-lehti • Päätoimittaja Simo Paasilta, 050 522 1201, simo.paassilta@gmail.com • Toimitussihteeri Anneli Velho, 09 6126 8444, 044 263 7021, anneli.velho@ekl.fi • Taitto Vitale Ay / Taina Leino • Paino Sanoma Manu Oy, Tampere • ISSN 0355-6557 • Lehti on Aikakausmedia ry:n jäsen.

TÄSSÄ NUMEROSSA MM. >>>>

Edunvalvontaa ja ajankohtaista s. 3–11

18 Salaperäiset firabelityöt

Työnumero 105 -näyttelyssä Kuusankosken Taideruukissa 2015 kesällä oli esillä Kymi-yhtiöiden paperitehtailla tehtyjä firabelityöitä. Kuva: Anni Kylmä / Pato Klubi, 2015. Työväen Arkisto.

19 Kesäkotikallioniemi 100 vuotta – paratiisi keskellä kesää

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

Pensionstagarnas Centralförbund PCF rf

Haapaniemenkatu 14, 2. krs. PL 168, 00531 Helsinki
toimistoaika ma 8.30–16, ti 9.30–16, ke–pe 8.30–16
puhelinpalvelu ma–pe 10–15, puh. 09 6126 840
sähköposti: etunimi.sukunimi@ekl.fi

Juntumaa Inari, järjestöjohtaja.....	040 905 1940
Kivinen Eero, sosiaalipoliittinen asiantuntija.....	041 522 1696
Kokko Timo, toiminnanjohtaja 09 6126 8420	
Kähkönen Sissi, johdon assistentti	09 6126 8421
Lehtimäki Marja-Leena, hallintojohtaja	09 6126 8430
Lemola-Palm Nonna, järjestösuunnittelija	050 573 6068
Manninen Inka, järjestösuunnittelija	050 352 4385
Mohammed Rafi, taloushallinnon assistentti.....	09 6126 8431
Noresvuo Paula, järjestösuunnittelija	050 522 1946
Raitoharju Marja, järjestösuunnittelija.....	040 450 6565
Utriainen Jarkko, järjestösuunnittelija.....	09 6126 8434
Vartiainen Pekka, järjestösuunnittelija.....	09 6126 8436
Velho Anneli, viestinnän suunnittelija.....	09 6126 8444
Viitanen Juha, järjestösuunnittelija.....	09 6126 8442
Välimaa Satu, myyntisihteeri	09 6126 8428

KÄPYLÄN TYÖVÄENTALO

Vipusentie 19 A, 00610 Helsinki • Varaukset EKL, 045 110 4122
Talonmiehen 050 537 2683 • www.ekl.fi/tietoa-meista/

Eläkkeensaajien Keskusliiton ohjelma kuntavaaleihin

Palvelu- ja alueuudistuksista huolimatta Suomen kunnilla on edelleen mittava määrä tärkeää tekemistä jäljellä. Kuntalaisten etuna on vaatia laadukasta kuntapäätämistä vaaleissa ja sen jälkeenkin.

Ikääntyvät eläkkeensaajat ovat merkittävä voimavara kunnille. He toimivat vapaaehtois- ja vertaistoimijoina sekä vanhempiensa että lastenlastensa hoitajina. He ovat työelämän voimavarana ja kulttuuripalvelujen käyttäjinä huomattava ja koko ajan kasvava joukko kuluttajia.

Ikääntyneiden aseman vahvistaminen vaatii aitoa osallisuutta keskusteluun, vaikuttamiseen ja päätöksentekoon.

EKL:N TAVOITTEIDEN MUKAAN HYVINVOIVASSA KUNNASSA:

Arjen hyvinvointia ylläpidetään kunnan ja järjestöjen yhteistyöllä

Kunnilla on jatkossakin tehtävänä hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen. Kunnat tarttuvat tähän tehtävään erityisesti yhteistyössä paikallisten yhdistysten kautta. Järjestötoiminta tuottaa monipuolisesti hyvinvointia sekä ehkäisee yksinäisyyttä.

Kunnat hyötyvät eläkeläisjärjestöjen toimintaedellytysten turvaamisesta. Ikääntyneiden yhdistyksille tarjotaan mahdollisuudet ja resurssit aktiiviseen toimintaan. Osallisuus ja aktiivisuus nähdään kunnassa investointina.

Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämistä tehdään pitkäjänteisesti ja harkitusti.

Kuntalaisten aktiivisuus tukee taloutta

Kunnassa on tarjolla mittava määrä laadukasta kulttuuri-, liikunta- ja sivistystoimintaa. Tässä kunta hyödyntää etenkin yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Ikääntyneet kuntalaiset nähdään voimavarana, joiden hyvinvointiin panostaminen ei ole kuluerä, vaan järkevää kuntapolitiikkaa. Heidän palvelunsa toimivat parhaiten kohtuuhintaisina ja saavutettavina. He tuovat veroveroja ja aktiivista kulttuuri- ja sivistystoimintojen käyttäjäkuntaa.

Saavutettava kunta hyödyttää aivan kaikkia

Kunnissa huomioidaan ikääntyneet asukkaat etenkin suunnittelussa ja kaavoittamisessa. Tämä tarkoittaa erilaisia ratkaisuja eri kuntiin, mutta kansallisesti kaikkia kuntia yhdistää saavutettavuus ja esteettömyys.

Kunnissa on toimiva julkinen liikenne, esteettömät liikkumisväylät ja viihtyisiä ympäristöjä. Kunnissa on mahdollisuuksia ulkoilulle, harrastamiselle ja viihtymiselle. Kuntalaisille on tarjolla kattavat ja monipuoliset ulkoilumahdollisuudet lähellä asutuskeskuksia. Vihreys ja vihreys asutusalueiden läheisyydessä lisää kuntalaisten hyvinvointia.

Kunnassa asutaan hyvin ja turvallisesti

Kunnissa toteutetaan riittävää asuntojen uudisrakentamista ja korjaustyötä,

jotta siellä on riittävästi ikäystävällisiä asuntoja. Rakentamisessa ja sen suunnittelussa tehdään mittavaa yhteistyötä kuntalaisten, järjestöjen ja yksityisen sektorin välillä.

Yhteisöllisen asumisen kehittämistä jatketaan ja sille luodaan pelisääntöjä. Samalla tunnustetaan ja varmistetaan, että oma koti ei muodostu vankilaksi heikkokuntoiselle.

Digitalisaatio ei ole mörkö, muttei myöskään sankari

Kunnat ottavat vastuun digitaalisten palveluiden järjestämisestä. Kuntien tukemana digitaalisten palveluiden apua ja opetusta järjestetään kuntalaisten kannalta helposti saavutettavissa sijainneissa.

Kunnat kannustavat asukkaitaan digitaalisten palveluiden käyttöön, mikä edistää digitalisaation arkipäiväisyyttä palveluissa ja hyvinvoinnissa. Digitaaliset palvelut eivät kuitenkaan korvaa kasvokkain tai puhelimitse järjestettäviä palveluita kokonaan ja kunnassa huomioidaan palveluissa aina digitaalisia palveluita käyttämättömät kuntalaiset.

Kuntalaisilla on aina mahdollisuus saada palvelua myös muussa muodossa, mikäli heillä on siihen tarvetta. Digitalisaation ohella kunta tuottaa edelleen tietoa palveluista myös painetussa muodossa ja viestii niistä ahkerasti.

Kunnat eivät pese käsiään ikääntyneiden kuntalaisten välttämättömien pankkipalvelujen tarjoamisesta, vaan ne tekevät tässä yhteistyötä pankkien kanssa.

Jokaisessa harvaan asutussa kunnassa on tulevaisuudessa vähintään yksi, vaikkapa pankkien yhdessä rahoittama palvelupiste, jossa ihminen voisi hoitaa raha-asiansa. Palvelu toimii esimerkiksi kunnan monipalvelupisteen yhteydessä.

Kuntien vanhusneuvostot nähdään arvostettuina ja aktiivisina toimijoina

Kuntien vanhusneuvostot ovat lakisääteinen ja vakavasti otettava kansalaisvaikuttamisen elin. Vanhusneuvostojen työtä kunnassa tunnustetaan ja ne nähdään aktiivisena ikääntyneiden kuntalaisten oikeuksien ja mahdollisuuksien edistäjänä. Vanhusneuvostoilla on riittävät resurssit niin henkilöstön kuin taloudenkin suhteen. Vanhusneuvostot näkyvät kunnan alueella aktiivisesti ja ovat tuttu toimija etenkin kunnan ikääntyneelle väestölle.

Vanhusneuvostoille myönnetään kokouksiin ja keskeisten lautakuntien sekä jaostojen kokouksiin asiakohtaisesti.

Kunnalliset vanhusneuvostot koostaan eläkeläisjärjestöistä sekä asianmukaisista muista järjestöistä. Vanhusneuvostot toimivat läheisessä yhteistyössä nuorisovaltuustojen ja vammaisneuvostojen kanssa.

EKL rohkaisee kaikkia jäseniään hakeutumaan kunnallisiin luottamus-
toimiin myös vaalien jälkeen.

Sote-esitteet on päivitetty!

Kysy lisää esitteistä:

Eero Kivinen
EKL:n sosiaalipoliittinen asiantuntija
p. 041 522 1696, eero.kivinen@ekl.fi
Esitteet myös pdf-muodossa:
www.ekl.fi > Edunvalvonta > Sote-palvelut

- Eläkettä saavan hoitotuki
- Terveystuella maksukatto
- Sote-muistilista suomeksi
- Sote-muistilista ruotsiksi

2025

Sosiaaliturvaopas

Opas tarjoaa selkeää ja ajantasaista tietoa sosiaaliturvan kiemuroista. Oppaan on kirjoittanut työryhmä, johon kuuluu muun muassa Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL.

Guide för social trygghet

Syftet med guiden är att ge en tydlig och aktuell information om social trygghet från en källa. Guiden har skrivits av en arbetsgrupp av olika social- och hälsovårdsorganisationer bland annat Pensionstagarnas Centralförbund PCF.

sosiaaliturvaopas.fi

EKL

ALUEVAALIT KUNTAVALIT 2025

Ikäasenteissa ja iäkkäiden moninaisuuden tunnistamisessa on edelleen paljon parannettavaa.

Iäkkäiden mahdollisuus osallisuuteen yhteiskunnan täysivaltaisina jäseninä edellyttää, että heitä kuullaan päätöksenteossa.

Siksi on tärkeää käyttää äänioikeuttaan!

Olemme koonneet kotisivuillemme listan EKL-yhdistysten jäsenistä, jotka ovat edollia näissä vaaleissa. Listaan johtava linkki löytyy täältä:

www.ekl.fi > Edunvalvonta > Vaikuttaminen > Vaalit 2025

Nyt on vaikuttamisen paikka, käytä ääntäsi!

ENNAKKOÄÄNESTYS
kotimaassa 2.–8.4.2025
ulkomailla 2.–5.4.2025

VAALIPÄIVÄ
sunnuntai 13.4.2025

EHDOKKAITA EKL:N POHJOIS-KARJALAN PIIRISSÄ

VÄLITTÄVÄÄ VAIKUTTAMISTA

MERJA MÄKISALO-ROPPONEN
• sairaanhoitaja • terveystieteiden tohtori • 14 lapsen mummi •

ÄÄNESTÄ!

Aluevaalit **2141** Pohjois-Karjala
Kuntavaalit **213** Joensuu

Kummallinen päätös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelta

Helsingin Sanomat uutisoi 6.3. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) päätöksestä, jolla voi olla kauaskantoisia vaikutuksia eläkkeensaajien verotuskäytäntöihin tulevaisuudessa. EIT sijaitsee Strasbourgissa. Se käsitteli kahden suomalaisen oikeusoppineen raippaverovalitusta peräti seitsemän vuoden ajan päätyen lopputulemaan, että eläketulon lisäverotus ei riko ihmisoikeussopimusta.

Kyse oli niin mielenkiitosta asiasta, että tuo päätös piti käydä ihan hakemassa talteen. Tuomioistuin katsoi päätöksessään, ettei eläketulo vastaa riittävästi ansiotuloa verotuksen näkökulmasta linjaten samalla, ettei eläketulon lisäverotus loukkaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen syrjintäkieltoja. Seitsenhenkisen oikeuden 15-sivuisen ratkaisu oli yksimielinen.

Valituksissaan EIT:lle valittajat olivat vedonneet Euroopan ihmisoikeussopimukseen väitteellä, että tuloverolaki syrjii perusteettomasti eläkkeellä olevia verovelvollisia ja on siten ikään perustuvaa syrjintää. Valitus perustui ihmisoikeussopimuksen 14 artiklaan eli syrjinnän kieltoon ja 12 pöytäkirjan 1 artiklaan eli yleisen syrjinnän kieltoon.

Eläkkeensaajien on Suomessa maksettava yli 45 000 vuosittaisesta eläkkeestä kuuden prosentin lisävero. Työllisillä verovelvollisilla lisäverokohtelu on aivan muuta toista. Ensinnäkin se on paljon pienempi, vain kaksi prosenttia, ja toiseksi sen yläraja on reilu tuplat eläkeläisten rajasta, yli 100 000 ylittävistä vuosituloista.

EHDOKKAITA EKL:N MIKKELIN PIIRISSÄ

109

PARASTA A-LUOKKAA!

f Anni Lahtinen
a.lahtine

OPISKELIJA, 20 ANNI LAHTINEN

EHDOLLA KUNTAVAALEISSA MIKKELISSÄ

SDP

Eläketulosta perittävää suurempaa verorasitusta on kutsuttu usein lempinimellä raippavero. Sen poistamista on vaadittu jo vuosien ajan ja asia on ollut myös EKL:n ja Eläkeläisliittojen etujärjestö EETUn tavoitteissa.

Käytännössä raippavero kohdistuu sellaisiin suomalaisiin, joiden eläketulo on yli 3 750 euroa kuukaudessa. Tällaisia suomalaisia oli Eläketurvakeskuksen mukaan vuoden 2023 lopussa lähes 87 000. Määrä vastaa noin 6 prosenttia eläkeläisistä.

EIT ei mielestään löytänyt näyttöä syrjinnästä. Ratkaisussaan se katsoi valittajien jättäneen näyttämättä, että heidän asemansa eläketulon satteen verovelvollisina vastaisi riittävästi niiden tulonsaajien asemaa, jotka ovat velvollisia maksamaan veroa ansiotulosta. Edellä mainituin perusteiden valitukset olivat tuomioistuimen mielestä perusteettomat, eikä niitä siten voitu ottaa tutkittavaksi. Lisäksi ei perusteettomien vaatimusten tähden ihmisoikeussopimuksen 13 artiklaa voitu soveltaa kummankaan valittajan asiassa, EIT totesi.

Nyt tehty ratkaisu voi vaikuttaa merkittävästi eläkkeiden verotukseen tulevaisuudessa. Eläkkeiden on katsottu nauttivan perustuslain suojaa, mutta EIT:n ratkaisu voinee avata tulokinnan jopa eläkkeiden rajummallekin verotukselle tulevaisuudessa.

Hesarin jutun mukaan päätös tarkoittaa, että kulloinkin vallassa oleva enemmistöhallitus voisi halutessaan päättää eläkkeiden erilaisesta verotuksesta eduskunnan yksinkertaisella enemmistöllä. Tämä ei todellakaan lupaa hyvää tulevaisuutta ajatellen.

Timo Kokko

”

Julkisessa keskustelussa eläketulosta perittävää suurempaa verorasitusta on kutsuttu usein raippaveroksi, ja sen poistamista on vaadittu taajaan, asia on ollut myös EKL:n ja EETUn tavoitteissa.

EHDOKKAITA EKL:N OULUN PIIRISSÄ

ÖRLING P-P Aluevaalit Pohde 2585 Kuntavaalit Oulu 227

Kokemusta ja näkemystä

Vanhuksilla tulee olla hyvä hoito sekä ikäystävällinen asunto

Eläkkeensaajien Keskusliiton valtuuston vara puh. johtaja Oulun Vanhusneuvoston varapj. Pohjola Osuuspankin edustajisto P-P järjestöneuvosto Ikäihmisten Olohuone projekti pj.

Risto Örling
puh. 0440332659
risto.oring@saunalahti.fi

Eläkkeensaajien Keskusliiton ALUEVAALITAVOITTEET

Hyvinvointialueet tuottavat suurimman osan suomalaisten ja täällä asuvien käytämistä sosiaali- ja terveyspalveluista. Palveluiden järjestämisessä on huomioitava myös asukkaiden tahtotila, koska palveluihin tyytyväiset asiakkaat ovat myös hyvinvoivia asukkaita.

EKL:N TAVOITTEIDEN MUKAAN HYVINVOIVALLA ALUEELLA:

Palvelut ovat kohtuuhintaiset, laadukkaat ja riittävän lähellä

Hyvinvointialueiden palvelut järjestetään ja tuotetaan riittävän lähellä aina mahdollisuuksien mukaan. Tässä voidaan hyödyntää liikkuvia palveluita, kun kiinteitä yksiköitä ei voida ylläpitää etenkään maantieteellisesti kookkailla alueilla. Keskitetyillä palveluilla pystytään tukemaan moniammatillista työtä, mutta keskittäminen ei saa muodostua itseisarvoksi ja ainoastaan säästökeinoiksi.

Palveluihin pääsee ajoissa

Alueilla pidetään kiireettömien palveluiden odotusajat mahdollisimman lyhyinä. Lyhyet odotusajat aikaistavat mahdollisten hyvinvoinnin haasteiden tunnistamista sekä lisäävät luottamusta hyvinvointialueen kykyyn ylläpitää terveyttä ja hyvinvointia. Kotihoitoon ohjataan riittävät resurssit, jotta omassa kodissaan pärjäävä asiakas saa palvelua turvallisimmassa ympäristössä kotonaan.

Turvataan laadukas palveluohjaus ja -tarpeen arviointi

Alueilla turvataan laadukas palveluohjaus ja palvelutarpeen arviointi. Ikääntyneet asukkaat ovat tietoisia pääsystään oikeisiin palveluihin oikeaan aikaan. Asiakasohjausta tehdään sosiaalihuollossa ja terveydenhuollossa ja asiakkaille laaditaan kaikkia osapuolia sitovia palvelusuunnitelmia tilanteen niin vaatiessa.

Asiakasmaksut eivät ole este

Hyvinvointialueet tiedottavat asiakasmaksujen kohtuullistamisen mahdollisuudesta tai perimättä jättämisestä entistä paremmin. Kaikilla alueilla on yhdenmukaiset käytännöt tämän asian toteuttamiseksi. Vaikka asiakasmaksujen koossa hyvinvointialueilla on valitettavan vähän joustovaraa, maksut eivät saa muodostua esteeksi hoitoon hakeutumiseen.

Sosiaalityötä tukea arkeen

Alueen tekemää sosiaalityötä tuetaan erityisesti sitä paljon käyttävien asiakasryhmien osalta. Ikääntyneiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta tärkeä sosiaalityö tuottaa riittäviä palveluita niin toimintayksiköissä kuin kotiin vietävinä palveluina. Sosiaali-työssä on riittävät resurssit ja toimitilat työn tekemiseen. Rakenteellisella sosiaalityöllä tataan parhaat tulokset ja työssä hyödynnetään moniammatillista lähestymistä.

Omalääkäri- ja hoitajamalli otetaan onnistuneesti käyttöön

Valtioneuvoston asettaman omalääkäri- ja hoitajamallin selvityksen tueksi hyvin-

vointialueet kokeilevat erilaisia malleja toteuttaa omalääkärimallia. Hyvinvointialueet jakavat toimivia käytäntöjä ja tuloksia keskenään.

Hyvinvoiva henkilökunta tuottaa tyytyväisiä asiakkaita

Hyvinvointialueen henkilökunnan työhyvinvointia pidetään tärkeänä vahvuustekijänä. Alueilla ei ole varaa menettää henkilötyövuosia henkilökunnan uupumisen vuoksi. Alueet panostavat edelleen vuokratyövoiman tarpeettoman käytön vähentämiseen ja selvittävään, miten oma henkilökunta saadaan kiinnittymään työhönsä hyvin.

Digitalisaatio on työkalu, ei työntekijä

Digitalisaatiota hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan palvelutuotannossa. Se toimii työkaluna työntekijöille ja palveluiden käyttäjille, muttei korvaa yhtäkään ammattilaista. Työntekijöiden ja asiakkaiden digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoa ja opettamista tuetaan, jotta ne ovat helppokäyttöisiä jokaiselle.

Alueiden vanhusneuvostoja kuullaan ja myös kuunnellaan

Alueelliset vanhusneuvostot nähdään merkittävänä alueen asukkaiden edustajana, joka tukee alueellista päätöksentekoa. Neuvostoihin nimetään edustajat ensisijaisesti järjestöistä. Tässä hyödynnetään yhteistyötä alueella toimivien piirijärjestöjen ja eläkeläisneuvottelukuntien kanssa.

Kaikille alueellisille vanhusneuvostolle myönnetään puhe- ja läsnäolo-oikeus olennaisiin valmisteluviin ja päättäviin toimitelmiin asiakohtaisesti.

Yhteistyö pelaa alueen toimijoiden välillä

Hyvinvointialueet toimivat läheisessä yhteistyössä alueellaan toimivien eläkeläisjärjestöjen kanssa. Järjestöjen vapaaehtoisverkostot ja osaaminen tunnistetaan ja tunnustetaan olennaiseksi osaksi alueen asukkaiden hyvinvointia. Tätä tärkeää työtä tuetaan toimiltojen, yhteistapahtumien ja avustuksien muodossa.

Perustetaan alueellinen vanhusasiavaltuutetun toimi

Alueellisen toimijan tehtävänä on alueen ikääntyneen väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämistoimenpiteiden sekä palvelujen saatavuuden seuranta ja laadun valvonta. Lisäksi hän vastaa ikääntyneen väestön neuvonnasta ja palvelujen hakemisen ohjauksesta sekä vuosittaisesta raportoinnista. Hän raportoi alueensa tilanteesta myös valtakunnalliselle vanhusasiavaltuutetulle jolloin hänelle syntyy parempi kuva hyvinvointialueiden tilanteista.

Alueellinen vanhusasiavaltuutettu toimii tiiviissä yhteistyössä alueellisen vanhusneuvoston, alueensa kuntien vanhusneuvostojen sekä alueellaan toimivien ikäihmisiä edustavien järjestöjen kanssa. Vanhusasiavaltuutetun palvelut ovat maksuttomia.

EKL rohkaisee kaikkia jäseniään asettamaan ehdolle vaaleissa, sekä hakeutumaan alueensa luottamustoimiin myös vaalien jälkeen.

EETU PIO Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
Pensionärsförbundens intresseorganisation rf

24.1.2025 EETU ry

Lausunto selvityksestä sosiaali- ja terveysalan järjestöjen avustustoiminnan edellytyksistä ja linjauksista

1. Raportissa ehdotetaan avustustoiminnan uudistamista kahdella vaihtoehdoisella mallilla.
A) Tasapainoista tulevaisuutta rakentamassa
B) Muutokseen sopeuttaminen
Kumpi malleista soveltuu mielestänne paremmin uudistuksen lähtökohdaksi?

B) Muutokseen sopeuttaminen, perustelu: Tilanteessa, jossa järjestöjen avustuksia leikataan voimakkaasti, tulee vaurioiden minimoimiseksi antaa järjestöille mahdollisuus rauhassa itse sopeuttaa toimintaansa ja valita toiminnan kannalta vähiten haitalliset kohteet. Myös avustusbyrokratiaa tulee keventää ja hallinnon osuutta avustusten kokonaissummasta pienentää. Edellä mainitut tavoitteet toteutettaisiin yksinkertaisimmin pitämällä nykytilassa, kasvattamalla yleisavustusten osuutta ja vähentämällä kohdennettuja avustuksia.

Eläkeläistoiminnan kaltaista vapaata kansalaistoimintaa ei voi kohdella ja kilpailuttaa kuten palveluntuottajaa. Sen sijaan, että järjestöt laitetaan kilpailemaan keskenään rahoittajan suosiosta, tulee vahvistaa luottamusta kansalaisyhteiskuntaa kohtaan ja järjestöjen kesken ja antaa kansalaisyhteiskunnalle tilaa toimia ja kehittyä omaehtoisesti.

Mikäli kaikesta huolimatta päätetään edetä vaihtoehdon A mukaan, tulee vähintään samalla demokratian vahvistamiseksi kasvattaa yleisavustusten osuutta ja ohjata vain rajattu vähemmistöosuus kokonaisrahoituksesta temattisiin avustushelmiin. Järjestöt tarvitsevat yleisavustuksen tuomaa pitkäjänteisyyttä, johon eivät sovi kuusivuotiset syklit. Näin voidaan myös paremmin turvata vallittavien teemojen ulkopuolisen toiminnan rahoitus. Nyt teemoista näyttää rajautuvan pois merkittäviä järjestötoiminnan lohkoja, kuten vammaiset, maahanmuuttajat tai päihdetyö. Kerran alas ajettua vapaaehtoistoimintaa on vaikea käynnistää uudelleen kuuden vuoden välein.

5. Muita huomioitane raportista

Yleisavustusten leikkaaminen ja sitominen kohdennetun avustuksen määrään on ristiriidassa järjestöautonomian ja byrokratian vähentämisen kanssa. EETU vastustaa jyrkästi sellaista mallia, jossa Ay-avustuksen myöntäminen ja niiden euromääräinen suuruus olisi sidottu Ak-avustukseen².

Yleisavustuksen rajaaminen 25 prosenttiin kohdennettujen avustusten summasta merkitsisi lukemattomien sellaisten järjestöjen avustusten merkittävää leikkaamista, jotka eivät saa yleisavustuksen lisäksi olleenkaan tai vain vähän kohdennettua avustusta. Useilla eläkeläisjärjestöillä rajaus tarkoittaisi koko avustuksen lakkauttamista.

Raportissa esitetään, että varallisuus leikkaisi avustuksia voimakkaasti. Jo kohtuullinen, kuuden kuukauden kulua vastaava, talouspuskuri leikkaisi avustusta 15 prosentilla. Varallisuuden huomiointi on sinänsä hyvä periaate, mutta leikkuri on kohtuuttoman jyrkkä. Nykyinen varallisuusleikkuri on ollut käytössä vuodesta 2021 on riittävä. Siinä varakkaita järjestöjä koskee 10 prosentin omavastuu.

Järjestöjä ei saa rangaista hyvästä taloudenpidosta ja tulevaisuuteen varautumisesta, tai onnistuneesta varainhankinnasta. Varallisuusleikkuri voi luoda myös turhan kannustimen erilaisiin omistussjärjestelyihin. Kiinteistöomaisuuden arvottominen on vaikeaa ja tasearvo voi poiketa huomattavasti markkina-arvosta – molempiin suuntiin. Ainakaan sääntömääräisen toiminnan mukaisessa käytössä olevia toimiltoja ei jatkossakaan tulisi laskea mukaan varallisuuteen. On myös otettava huomioon, että oman varallisuuden ”syömisen” edellyttäminen avustusten saamiselle vahvistaisi järjestöjen riippuvuutta valtionavusta, mikä ei ole demokratian kannalta suotavaa.

Avustusten arvioinnissa, erityisesti suurten avustusten osalta, pitää jatkossa yhtenä kriteerinä olla oman, ei-julkisen rahoituksen hankinta toiminnan ylläpitämiseen. Kysymys on kansalaisjärjestötoiminnasta, minkä vuoksi yhdenkään STEA-avustusta saavan järjestön toiminta ei voi sataprosenttisesti perustua julkisen sektorin taloudelliseen tukeen. Rahoituksen uudistuksen yhteydessä on vältettävä sellaisien tilanteiden syntyminen, joissa kaksi tai useampi samankaltaista toimintaa ja tulosta tekevää järjestöä eriarvoistuvat suhteessa STEA-tuen määrään, siten, että toiselta/osalta edellytetään selvästi suurempaa omarahoitusta.

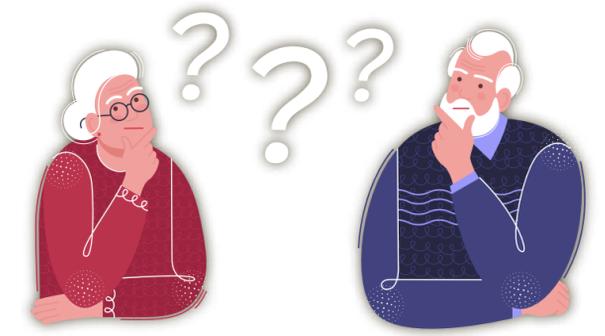
Tämä on lyhennetty versio, EETUn lausunto on kokonaisuudessaan luettavissa: Eetury > Lausunnot ja kannanotot

¹ Ay-avustus = hakijan sääntöjen mukaiseen yleishyödylliseen toimintaan sekä siihen liittyviin yleiskuluihin, vuodeksi kerrallaan.

² Ak-avustus = kohdennettu yleisavustus tarkoitukseltaan rajattuun vakiintuneeseen yleishyödylliseen toimintaan, vuodeksi kerrallaan.

EETUn vaalikysely puolueille

Kaikille yhdeksälle eduskuntapuolueelle lähetettiin sähköpostitse Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n alue- ja kuntavaalikysely 18.12. Vastausaika oli 15.1. saakka. EETU sai vastaukset vaalikyselyyn kahdeksalta eduskuntapuolueelta. Liike Nyt ei vastannut kyselyyn.

Tuomas Talvila tiivisti kyselyn vastaukset puoleen alkuarvoistaan, jotta ne mahtuisivat lehteen.

NÄIN PUOLUEET VASTASIVAT:

Keskusta

1 Periaate on, että palvelut järjestetään ja niistä päätetään mahdollisemman lähellä ihmistä. Vahvistamme vanhus- ja vammaisneuvostojen vaikutusmahdollisuuksia. Päätöksiä tulee valmistella avoimesti ja laajasti kansalaisia osallistaen. Otamme järjestöt ja foorumit mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjelmia ja toimenpiteitä. Huolehdimme järjestöjen toimintamahdollisuuksista.

2 Soteuudistusta tulee jatkaa kansalaislähtöisesti niin, että hoitoon pääsy helpottuu. On tärkeää, että ikäihmiset kokevat tulevansa kuulluksi. Toimivat, uudella tavalla toteutetut lähipalvelut kuten esimerkiksi perhelääkäri- ja omatiimi/omahoitajamalli ovat tärkeitä. Hallitus on keskittynyt liikaa erikoissairaanhoidon perusterveydenhuollon kustannuksella. Vanhusten hoivaan esitämme laajaa kansallista remonttia sisältäen koti- ja omaishoidon, omaisten roolin ja ympärivuorokautisen hoivan kokonaisuuden.

3 Palautamme hissi- ja korjausavustukset vuoden 2022 tasolle. Huomioimme kaavoituksessa ja suunnittelussa yksinasuvien ja ikäihmisten asumistarpeet, yhteisölliset tilat sekä oikeuden lähiluontoon ja turvalliseen lähiliikuntaan. Edistämme tilojen kiertotaloutta. Varmistamme, että olemassa olevat rakennukset ja tontit saadaan tehokkaaseen käyttöön täydennysrakentamisella, käyttötarkoituksella tai tarvittaessa purkamalla. Kunnille on annettava enemmän mahdollisuuksia kehittää alueensa asuntotarjontaa.

4 Digitalisaation edetessä huolehdimme ikääntyneiden yhdenvertaisuudesta lähipalveluilla. Jokaisessa kunnassa tulee olla vähintään yksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimipiste. Viranomais- ja järjestöyhteistyötä tulee kehittää tavoitettavuuden parantamiseksi ja esim. kauppa- ja palveluohjelmien avulla. Esitämme, että Suomeen luodaan kansallinen ikäihmisten neuvolajärjestelmä terveystarkastuksineen.

Kokoomus

1 Ikääntyneiden osallisuuden pitää toteutua palveluja suunniteltaessa ja kehitettäessä. Vanhusneuvostojen ja asiakasraatien osamista hyödynnettävä, jotta palvelut vastaavat palvelunkäyttäjän tarpeisiin. Eläkeikäisillä on oltava mahdollisuus olla aktiivisesti osana perinteistä poliittista päätöksentekoa kunnanvaltuutettuina ja lautakunnan jäseninä. Toivotamme lämpimästi mukaan kaikenikäiset vaikuttamisesta kiinnostuneet.

2 Nyt ja tulevaisuudessa on päästävä sujuvaan hoitoon ja inhimilliseen hoivaan ja muihin tarvitsemiinsa palveluihin iästä riippumatta. Vaaditaan runsaasti uusia toimintatapoja, jotta varmistetaan palveluiden toimivuus sekä henkilöstön ja rahoituksen riittävyys. Tämä on mahdollista, kun otamme rohkeasti käyttöön eri hyvinvointialueilla kehitettyjä parhaita käytäntöjä, rakennamme toimivaa monitoimijajärjestelmää, vahvistamme peruspalveluita sekä ennaltaehkäisyä ja hyödynnämme teknologiaa aina kun se on järkevää.

3 Kunnissa tulee kiinnittää huomiota entistä enemmän esteettömyyteen ja iäkkäiden asumisen turvallisuuteen. Lisäksi kunnissa tarvitaan monipuolista asuntotuotantoa, joka pystyy vastaamaan erilaisiin elämäntilanteisiin. Päätöksentekijöiden tulee varmistaa riittävä kaavoitus, tonttitarjonta ja asuntotuotantoa mahdollistava päätöksenteko, jotta asuntotuotantoa voi syntyä. Näin varmistetaan myös senioriasuntojen riittävyys.

4 Palveluiden täytyy toimia myös silloin, jos ei halua tai pysty käyttämään digitaalisia palveluita. Siksi palveluita ja palveluohjausta tulee olla saatavilla myös kasvokkain. Palvelut tulee rakentaa niin, että esimerkiksi näkö- tai kuulovammaisuus ei muodosta esteitä palveluihin pääsemiselle.

Kristillisdemokraatit

1 Päätöksenteko on tuotava mahdollisimman lähelle meitä jokaista. Kuntien ja hyvinvointialueiden päätävissä tahoissa on oltava riittävän laaja poliittinen ja alueellinen edustus. Vanhusneuvostoja tarvitaan kunnissa ja hyvinvointialueilla, jotta ikäihmisten erityistarpeet huomioidaan ja saadaan tietoa palveluiden toimivuudesta ja epäkohdista. Neuvostoilla tulee olla puhe-, läsnäolo- ja aloiteoikeus toimialansa asioissa.

2 Vanhustenhuollon tasoa on parannettava koko maassa. Riittävä hoitamäärä ja hyvä hoidon laatu on kyettävä takaamaan. On tärkeää, että hoidossa toteutuu neljän takuun malli: ulkoilutakuu, ruokailutakuu, hygieniatakuu ja yhteisötakuu. Kotihoitossa oleville on varmistettava riittävät palvelut sekä huolehdittava toimintakyvyn ylläpidosta. Kotihoito, erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyötä on kehitettävä. Kannamme huolta omaishoidosta. Samoin saattohoitoa tulee kehittää.

3 Kaavoitusratkaisuilla voidaan edistää senioriasuntojen rakentamista tietyille alueille. Näiltä alueilta on tärkeää olla hyvä yhteys terveystieteisiin, julkisiin kulkuyhteyksiin ja muihin tärkeisiin palveluihin. Yhteisöasumiseen on myös hyvä panostaa yksinäisyyden vähentämiseksi. Uudisrakentamisessa tai vanhempien rakennusten korjauksissa senioriasunnoiksi tulisi ottaa huomioon esteettömyys, turvallisuus, helpokäyttöiset laitteet ja apuvälineet sekä mahdollisuus saada tukea ja hoitoa tarvittaessa.

4 Lähipalveluiden varmistamisessa tulee hyödyntää joustavia ratkaisuja, liikkuvia palveluita, digitalisuutta ja uusia innovaatioita. Digipalveluita tulee tarjota niille ihmisille, jotka niitä pystyvät hyödyntämään. Palvelun saaminen ei saa olla kiinni digitaalisista tai -välineistä. Ikäihmisten digiosaamista tulee kuitenkin tukea ja vahvistaa, jotta myös heillä on paremmat mahdollisuudet käyttää näitä palveluita.

Perussuomalaiset

1 Kannustamme suomalaisia hakeutumaan ehdolle riveihimme ja äänestämään ikään katsomatta. Kuuntelemme tarkalla korvalla etujärjestöjä ja mielihyväkyselyitä ja tarvittaessa teetämme myös itse kyselyitä. On tärkeää, että koko väestömme näkökulmat ja erityistarpeet huomioidaan päätöksenteossa. Useimpien ikääntyneiden taustalla on nuorempi omainen, joten ikääntyneiden asia on kaikkien asia.

2 Julkisia menoja on pakko laittaa tarkeysjärjestyksen sijaan, eli tärkeimmät asiat tulevat hoitotuksi tyydyttävällä laadulla ja kohtuullisella kustannustasolla. Tämä ei onnistu muuten kuin huolehtimalla talouskasvun edellytyksistä ja karsimalla vähemmän tärkeitä menoja. Tasokkaiden palveluiden saatavuus kohtuulliseen hintaan ei onnistu muuten kuin riittävällä rahoituksella. Maksullisuudessa kohtuullisuus ja pienituloisten huomioiminen on tärkeää.

3 Esteettömyyden kysynnän kasvaessa myös tuotanto kasvaa. Uudisrakentamisen ohella rakennusten muutostyöt ovat tärkeitä. Erityistarpeiden huomioiminen nostaa rakennus- ja ylläpitokustannuksia. Kaikkia tarpeita ei joka kohteessa ole mahdollista huomioida. Selkeä ohjeistus ja standardit ovat tärkeitä. Julkinen sektori voi vauhdittaa esteettömyyttä lainsäädännöllä ja suunnatuilla rakennus- ja muutostyillä, jotka elvyttävät rakennusala ja varmistavat, että muiden remonttien yhteydessä esteettömyysmuutostyöt tulevat tehdyksi.

4 Ihmisille on aina pyrittävä tarjoamaan vaihtoehtoja ihmisen palveluissa. Digitalisaation koko idea on, että ihmistyövoima vapautuu palveluun, josta digipalveluita eivät pysty tai halua käyttää. Helpokäyttöisyys ei ole mikään erityisryhmille suunnattu juttu, vaan koko väestöä koskeva asia.

KYSYMYKSET

1. Miten puolueenne aikoo kehittää ikääntyneiden osallisuutta päätöksenteossa hyvinvointialueilla ja kunnissa?
2. Miten puolueenne aikoo varmistaa, että ikääntyneet saavat tarvitsemansa sosiaali- ja terveystieteelliset palvelut?
3. Miten puolueenne aikoo varmistaa, että kunnissa on tarjolla riittävästi esteettömiä senioriasuntoja?
4. Miten puolueenne aikoo varmistaa, että kunnat ja hyvinvointialueet tavoittavat ne asukkaat, jotka eivät käytä digitaalisia palveluita?

Ruotsalainen kansanpuolue

1 Haluamme varmistaa ikäihmisten osallisuuden hyvinvointialueilla ja kunnissa vanhusneuvostoja kehittämällä. Neuvostoilla on mahdollisuus vaikuttaa toimintojen suunnitteluun, valmisteluun ja arviointiin. Työskentelemme sen puolesta, että vanhusneuvostot arvioivat vuosittain palveluntuottajia ja sitä, pitävätkö nämä lupauksensa sekä miten kielelliset oikeudet toteutuvat. Haluamme myös varmistaa, että vanhusneuvostoilla on oma budjetti.

2 Ennaltaehkäisevä hoito on tärkeää. Tavoitteenamme on järjestelmä, jossa senioreilla ja jatkuva hoitoa tarvitsevilla henkilöillä on oma lääkäri ja oma sairaanhoitaja. Teemme työtä sen eteen, että ikäihmisten yksilöllistä itseäänhoitoa kunnioitetaan, heidän yksilölliset tarpeensa huomioidaan ja että heille annetaan valinnanvapaus esimerkiksi palvelusetelien avulla. Työskentelemme myös toimivan Kelataksipalvelun puolesta. Kannatamme lisäksi kohdennettujen kotikäyntien järjestämistä kaikissa kunnissa.

3 Pidämme tärkeänä, että ikäihmisille mukautetaan asuntoja ja asumisympäristöjä, jotta he voivat jatkaa asumista kotona tai kodinomaisissa ympäristöissä. Uudet tekniset ratkaisut voivat edistää itsenäistä asumista, ja näemme yhteisölliset asumisvaihtoehdot houkuttelevana ratkaisuna. On tärkeää, että tarjolla on erilaisia asumismuotoja kohtuullisiin hintoihin. Työskentelemme sen puolesta, että ikäihmisille suunnattua rakentamista ja asuntojen peruskorjausta lisätään ja että asuntoihin luodaan esteettömyyttä.

4 Sähköiset palvelut ovat tärkeitä ja mahdollistavat sujuvamman palvelun monilla aloilla. Digitalisaatio ei saa johtaa vanhusten syrjäytymiseen. On tärkeää, että vanhuksille suunnattu tieto on saatavilla heidän omalla äidinkiellään ja että tietoa ja hoito-ohjeita välitetään myös suullisesti tai kirjallisesti. Samalla on tärkeää tarjota vanhuksille koulutusta ja ohjausta digitaalisten palvelujen käytössä.

Sosialidemokraattinen puolue

1 Päätöksenteossa on tärkeää kuulla eri taustoista ja ikäryhmistä tulevia ihmisiä. Hyvinvointialueilla ikääntyneiden osallistuminen on erityisen tärkeää, koska päätökset vaikuttavat heidän arkeensa. Vanhusneuvostojen toimintatiedeltykset on turvattava ja yhteistyötä valtuutettujen sekä virkamiesten kanssa lisättävä. Vanhusneuvostojen on päästävä perehtymään asioihin ajoissa ja niiden näkemys on huomioitava päätöksenteossa.

2 Haluamme turvata oikea-aikaisen pääsyn perusterveydenhuoltoon ja riittävät resurssit hoivapalveluihin. Jokaisen suomalaisen on voitava luottaa siihen, että hoitoa saa tarvittaessa ja ajoissa lompakon paksuudesta riippumatta. Kannatamme 14 päivän hoitotakuuta ja omalääkäri-omahoitaja-mallia. Hoitajamitoitus on nostettava tasolle, joka turvaa laadukkaan hoidon ja henkilöstön jaksamisen. Ikääntyneiden on asumisen ehkäistävä turvattuun ja yksinäisyyttä.

3 Ikääntyneiden henkilöiden asunon suunnittelussa lähtökohdaksi tulee olla, että ihminen voi asua samassa asunnossa elämänsä loppuun saakka. Kohtuuhintaisten ja asukkaiden tarpeisiin vastaavien asuntojen riittävyyden varmistamiseksi kannatamme sitä, että niiden rakentamista tuetaan valtion korkotukilainoilla sekä siihen liittyvällä investointivastuksella.

4 Hyvinvointialueen tiedotettava palveluista selkeästi ja asukasryhmien tarpeet huomioiden. Neuvontaa on tarjottava paikan päällä ja puhelimitse. Ikäihmisille tarvitaan palveluneuvontapisteitä ilman ajanvarausta sekä digiopastusta. Yhteisöosastotyön ja syrjäytymistä vähentävän etsivän työn kautta on pyrittävä tavoittamaan heitä, jotka ovat palveluiden tarpeessa mutta eivät ole osanneet hakeutua oikeiden palveluiden piiriin.

Vasemmistoliitto

1 Ikääntyvän väestön näkökulman, vanhusvaikutusten ja ikääntyneiden oikeuksien huomioimisen on oltava osa kaikkea päätöksentekoa, niin valtakunnallisesti kuin myös kunnissa ja hyvinvointialueilla. Edellisellä vaalikaudella perustettu vanhusasiavaltuutetun virka edistää itsenäisenä ja riippumattomana viranomaisena ikääntyneiden oikeuksien toteutumista. Vanhus- tai ikäneuvostojen asemaa on vahvistettava.

2 Ikääntyneiden ihmisarvoisen hoidon ja hoivan turvaamisen on ovats keskiössä. Hyvinvointialueiden on huolehdittava, että ikäihmiset pääsevät oikea-aikaisesti tarvitsemiinsa palveluiden pariin. Ikääntyneille on tarjottava palveluita, jotka tukevat heidän toimintakykyään ja perustuvat todelliseen tunnistettuun tarpeeseen. Valtaosa palveluista pitää toteuttaa hyvinvointialueiden omana tuotantona ja itse tuotettuja palveluita voidaan tarvittaessa täydentää paikallisten ja alueellisesti toimivien toimijoiden palveluilla.

3 Kuntien on huolehdittava, että esteettömiä senioriasuntoja rakennetaan. Yhteisöllisen asumisen ja joustavien asumisratkaisujen lisääminen ikäihmisten palveluissa luo ikääntyneille mahdollisuuksia omannäköiseen ja itsenäiseen elämään. Yhteisöllisellä asumisella voidaan kuitenkin korvata ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan tarvetta, mikäli ikääntynyt tarvitsee tämän tyyppisiä palveluita. Hoitajamitoituksen on toteutettava täysimääräisesti ympärivuorokautisissa hoivayksiköissä.

4 Digisyrjäytymistä on mahdollista torjua määrätietoilla toimilla. Julkisen vallan on tärkeää huolehtia kiireesti siitä, että jokaisella ikään ja taustaan katsomatta on riittävät digitaidot sekä esteettömiä pääsy laitteisiin. Keskeisimpiin palveluihin tulee olla myös pääsy perinteisin menetelmin ilman digitaalisia tai omaa tietokonetta. Aikuisneuvola on hyvä keino saada aikuisia ja ikääntyneitä sosiaali- ja terveystieteiden piiriin ja tarjota tarvittavia neuvontapalveluita.

Vihreä liitto

1 Vanhusneuvostoille riittävät resurssit sekä aito mahdollisuus osallistua ikääntyneitä koskeviin päätöksiin. Palveluiden suunnittelussa ja arvioinnissa tulee käyttää yhteiskehittämistä ja järjestää kuulemistilaisuuksia. Osallisuutta on lisättävä myös kulttuuri- ja liikuntapalveluissa sekä yhteisöllisyyttä vahvistavissa hankkeissa. Ikääntyneiden kynnystä osallistua digikyselyihin ja etätilaisuuksiin tulee madaltaa tarjoamalla tukea digityökalujen käytössä.

2 Heikennykset hoitotakuuseen ja ikääntyneiden palveluasumisen henkilöstömitoitukseen on peruttava. Erityisesti perusterveydenhuoltoon ja ennaltaehkäiseviin palveluihin tulee investoida, jotta hoitoon pääsy nopeutuu, eikä ikääntyneiden hoidon tarve kasaannu erikoissairaanhoidon. Omaishoitajien tilannetta on parannettava, hoidon jatkuvuus taattava ja henkilöstön työhyvinvointia tuettava. Hyvinvointialueiden resurssit on turvattava esimerkiksi pidentämällä aikarajaa, johon mennessä alueiden tulee kattaa alijäämänsä.

3 Senioriasuntojen riittävä osuus asunto kaavoituksessa ja uudisrakentamisessa tulee varmistaa. Esteettömyysvaatimukset tulee huomioida kaikessa rakentamisessa, jotta muutkin asunnot sopivat mahdollisimman pitkälti myös ikääntyneille. Myös palveluasumista ja kotona asumista tukevia palveluita tulee kehittää.

4 Digitaalisten lisäksi viestinnässä on edelleen käytettävä myös perinteisiä kanavia: kirjeet, puhelinneuvonta, lehdet, tiedotustilaisuudet, fyysiset asiointipisteet, matalan kynnyksen palvelupaikat ja kotikäynnit. Ikääntyneille tulee tarjota koulutusta ja tukea, esim. kirjastojen digikursseilla. Alueiden tulee tehdä yhteistyötä järjestöjen kanssa, koska ne tuntevat oman kohderyhmänsä tarpeet.

EHDOKKAITA EKL:N HÄMEEN PIIRISSÄ

Turvataan kohtuuhintaiset, laadukkaat ja riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut iästä riippumatta. Huoltovarmuuden kannalta tärkeä infra ei saa olla kaupan.

60 LAHTI

2399 PÄIJÄT-HÄME

INGA-MAIJA HYPPÖLÄ SDP

SDP KUNTAVAALIT 2025

Ikääntyminen on meidän kaikkien tulevaisuutta. Pidetään yhdessä huolta ikääntyvistä.

KAIRE KORNELT **70 LAHTI**

hoiva-avustaja, laitoshuoltaja

Omaishoidon tärkeys tunnustettava. Kaikilla on oikeus arvokkaaseen vanhuuteen. Ympäri vuorokautisia palvelutaloja lisäävä. Eläkkeensaajien tulotaso turvattava.

6 ASIKKALA

2424 PÄIJÄT-HÄME

YRJÖ MATTILA SDP

Ehdolla Päijät-Häme/ Heinola

PIRJO RIIKONEN

terveystieteen maisteri, sosiaali- ja terveysjohtamisen eMBA, fysioterapian opettaja • Hämeen piirin pj.

113 KUNTAVAALIT

2443 ALUEVAALIT

pirjorikon.fi

Nyt on vaikuttamisen paikka, käytä ääntäsi!

Timo & Merja Nurmio

158 Timo Nurmio **2715 Merja Nurmio**

SDP

EHDOKKAITA EKL:N VARSINAIS-SUOMEN PIIRISSÄ

SDP Intohimoni on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista. Eläkeläistöimintaan ja ikäihmisten aktivointiin on panostettava enemmän. Digitalisaatio ei saa syrjäyttää ketään. **VAIN ANNETUT ÄÄNET RATKAISEVAT.**

SOILI LEPPÄNEN **92 LIETO**

kaupunginvaltuutettu

KUNTAVAALIT • UUSIKAUPUNKI

MAURI PIETILÄ **40**

isännöitsijä, eläkeläinen

SDP **Kaiken voi tehdä paremmin.**

PIIAELO.FI

REILUMPI TURKU KAIKILLE VAUVASTA VAARIIN

Äänestä kunta- ja aluevaaleissa

PIIA ELO SDP

REILUMMAN TURUN PORMESTARI

Kristiina Hellstén

Turun kaupunginvaltuutettu | Aluevaltuutettu
Filosofian tohtori | Terveystieteiden maisteri

120 Kuntavaalit Turku

2669 Aluevaalit Varha

Kokemusta ja kokonaisnäkemystä SDP

EHDOKKAITA EKL:N UUDENMAAN PIIRISSÄ

Arjen hyvinvointi laadukkaat palvelut **Kaiken voi tehdä paremmin.**

130 MÄNTSÄLÄ **2425 KESKI-UUSIMAA**

Eero Markkanen SDP

"Vanhassa vara parempi"

LINDTMAN Jouko

Aluevaltuutettu (Vantaa-Kerava)
Korson Eläkkeensaajien hallitus

Vantaa ja Keravan aluevaltuusto **2061**
Vantaa valtuusto **250**

Ikäihmisten turvallinen vanhuus
JoukoLindtman.fi

SDP SDPKorso.fi

MARIANNE BOSTRÖM

2641

Karkkilan Eläkkeensaajien puheenjohtaja ja hyvinvointialueen vanhusneuvoston varajäsen.

Arvokas vanhuus on ihmisoikeus

SDP Ehdolla aluevaaleissa Länsi-Uudellamaalla.

Hyvään elämään kuuluvat hyvät terveys- ja päivittäispalvelut
Liikunta ja virkistyspalvelut
Kulttuuri kuuluu kaikille

KUNTAVAALIT **200** ALUEVAALIT **2013**

Tarja Eklund SDP

- leipomotyöntekijä, eläkeläinen
- Vantaan kaupunginvaltuutettu, kaupunkiympäristöltk:n vpj, lupajaoston pj, tarkastusltk:n jäsen
- Vantaa-Kerava hyvinvointialueen valtuutettu
- Itä-Hakkilan Eläkkeensaajien pj

Viihtyisän ja Turvallisen Vantaan puolesta SDP

Tikkurilan Työväenyhdistyksen ehdokas

RISTO TAMMINEN **285** KUNTAVAALIT

Tikkurilan Seudun Eläkkeensaajista

Maksaja: Risto Tamminen

SUHONEN MIRJA eläkeläinen, KM

184 Kuntavaaleissa **2285 Aluevaaleissa**

SDP PORVOO

SDP **Äänesi arvoiset Länsi-Uudellamaalla ja Vihdissä.**

90 2648 **102 2691**

VILJA HAUKKAMÄKI opiskelija, VTK

TEEMU PURJE kirjemies, rakennusmestariopiskelija

Nyt on vaikuttamisen paikka, käytä ääntäsi!

ENNAKKOÄNESTYS kotimaassa 2.–8.4.2025 • ulkomailla 2.–5.4.2025

VAALIPÄIVÄ sunnuntai 13.4.2025

EHDOKKAITA EKL:N SATAKUNNAN PIIRISSÄ

SDP Ota kädestäni kiinni. Selviämme yhdessä.

65 Sirkka Mantere Rauma

KUNTAVAALIT 2025 / Sirkka Mantere

SDP HARJAVALTA

Pitkä kokemus päätöksenteosta

Lassi SALOMÄKI **25**

Teuvo LUOTOLA **13**

ALUE- JA KUNTAVAALIT 2025 • Ennakoäänestys kotimaassa 2.–8.4. • VAALIPÄIVÄ sunnuntai 13.4.

Monipuolista hyvinvointia ikäihmisille, kukaan ei saa jäädä yksin

Kattavat ja laadukkaat palvelut eläkeläisille

Muista äänestää kuntavaaleissa. Ole yhteydessä: 0400 631 723

SDP Valkeakoski

ERKKI ETELÄNIEMI 3
sähkötekniikko, eläkkeensaaja

PEKKA "Kottara" JÄRVINEN **SDP**

- Kaupunginvaltuutettu ja kaupunginhallituksen jäsen Valkeakoskella
- PSHP:n valtuuston pj. ja hallituksen jäsen vuodesta 2003
- Pirkanmaan hyvinvointialueen valtuutettu ja aluehallituksen jäsen vuodesta 2021

Tuttua ja takuuvarmaa työtä ihmisten hyväksi!

2226 ALUEVAALIT PIRKANMAA

Kaiken voi tehdä reilummin.

11 KUNTAVAALIT VALKEAKOSKI

PENTTI HUPANEN
Valkeakosken Eläkkeensaajat ry:n puheenjohtaja

8 AINA ELÄKKEEN-SAAJAN PUOLELLA

SDP

Nyt on vaikuttamisen paikka, käytä ääntäsi!

Jari Blom
Maakuntaneuvos EKL-yhdistyksen puheenjohtaja

KOKENUT VAIKUTTAJA ALUEEN JA KAUPUNGIN-VALTUUSTOON

324 JYVÄSKYLÄ

2439 KESKI-SUOMI

SDP KESKI-SUOMI

Työeläkkeet uudistuvat

Työmarkkinajärjestöt ovat sopineet työeläkkeiden uudistuksesta. Tavoitteena on, että rahat riittävät työeläkkeiden maksuun myös tulevaisuudessa. Uudistuksen tavoite on myös välttää työeläkemaksujen pakollista korotusta tulevaisuudessa.

Nykyisen hallituksen ohjelmassa sovittiin, että Suomeen neuvotellaan eläkeuudistus. Jos työmarkkinajärjestöt eivät olisi onnistuneet tässä, hallitus olisi itse valmistellut eläkeuudistuksen. Tämän vuoden tammikuussa uudistuksen neuvottelut työmarkkinajärjestöt onnistuivat sopimaan eläkeuudistuksesta.

Eläkevarojen on riitettävä myös tulevaisuudessa

Eläkeuudistuksen tavoite on parantaa eläkejärjestelmän kestävyttä. Tämä helpottaa sitä, että rahat riittävät työeläkkeiden maksuun myös tulevaisuudessa. Uudistuksen tavoite on myös välttää sitä, että työeläkemaksuja olisi pakko nostaa tulevaisuudessa. Tällä hetkellä suomalaisten eläkkeet rahoitetaan lähes kokonaan palkoista maksettavilla työeläkemaksuilla. Osa eläkkeistä maksetaan myös eläkeyhtiöiden rahoista, jotka on sijoitettu erilaisiin kohteisiin. Näistä rahoista puhutaan usein nimellä eläkevarat.

Eläkevarat voi sijoittaa entistä useammin osakkeisiin

Tällä hetkellä eläkevaroissa on sääntö, että vain osan saa sijoittaa osakkeisiin. Osakkeet tuottavat usein hyvin, mutta niiden arvo voi vaihdella paljon. Eläkeuudistuksessa sovittiin, että entistä suurempi osa eläkevaroista voidaan sijoittaa osakkeisiin. Kuitenkin ehtona on, että varat sijoitetaan jatkossakin vastuullisesti. Tämä tarkoittaa, että eläkevaroja ei saa sijoittaa osakkeisiin, joiden arvon muutosta ei voi ennustaa.

Eläkevarojen sijoittaminen entistä enemmän osakkeisiin voi olla myös harmillista. Osakkeiden arvo voi erityisesti vaihdella lyhyen ajan kuluessa. Ei ole vielä tietoa, mitä tapahtuu, jos osakkeista liian iso osa menettää arvonsa. Eläkkeisiin tämä ei todennäköisesti vaikuta, koska niissä on omaisuuden suoja.

Automaattinen vakauttaja voi pienentää eläkkeiden korotuksia

Automaattinen vakauttaja tarkoittaa, että eläkkeiden vuosittaisiin korotuksiin tehtäisiin automaattisesti leikkaus. Tämä leikkaus tehdään vain, jos tietyt ehdot täyttyvät. Vakauttaja vaikuttaa eläkkeiden korotukseen, jos työeläkeindeksi olisi kaksi vuotta peräkkäin

korkeampi kuin palkkakerroin. Tässä tapauksessa työeläkeindeksi pienennettäisiin palkkakertoimen tasolle. Tämä tarkoittaa, että eläkkeitä korotettaisiin vähemmän. Automaattinen vakauttaja tulee voimaan vuonna 2030.

Työeläkeindeksi korottaa työeläkkeitä kerran vuodessa. Se lasketaan niin, että kuluttajahintaindeksi vaikuttaa tietynt verran ja ansiotasoindeksi tietynt verran. Kuluttajahintaindeksi kertoo siitä, kuinka paljon hinnat ovat nousseet vuodessa. Ansiotasoindeksi kertoo siitä, kuinka paljon palkat ovat nousseet. Kuluttajahintaindeksi on ollut parina vuonna erittäin korkea, siksi eläkkeisiin on tullut vuosina 2023 ja 2024 korkeat korotukset. Tämä ei ole yleistä, sillä edellisen kerran eläkkeisiin tuli näin suuria korotuksia kymmeniä vuosia sitten.

Vakauttajaa on kutsuttu niin sanotuksi inflaatiopakauttajaksi. Tämä tarkoittaa, että korkean inflaation aikana se leikkaisi eläkkeiden korotuksia. Inflaatio tarkoittaa yleisen hintatason nousua. Tällä tapaa automaattinen vakauttaja heikentäisi työeläkkeellä olevien toimeentuloa. Tämä tapahtuu vain, jos tulee ainakin kaksi vuotta, jolloin hinnat nousevat paljon, mutta palkat eivät nouse yhtä paljon.

Eläkkeensaajien Keskusliiton toiminnanjohtaja otti kantaa tähän uudistukseen blogikirjoituksellaan, jonka otsikko oli "Tuli sitten inflaatiopakauttaja". Tässä kirjoituksessa hän suhtautuu uudistukseen rauhallisesti. Uudistus on hänen näkemyksensä mukaan paljon parempi, kuin se olisi voinut olla. Esimerkiksi valtiovarainministeri **Riikka Purra** on jo sanonut julkisuuteen, että uudistus ei ole hänen mielestään tarpeeksi iso.

Uudistus jatkuu työryhmässä

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työryhmän, joka valmistelelee työeläkeuudistusta. Työryhmä tekee tarkemmat suunnitelmat uudistuksen sisällölle. Tämän jälkeen uudistus valmistellaan hallituksen esitykseksi. Hallitus antaa eduskunnalle uudistuksesta esityksen laiksi todennäköisesti keuhällä 2026. Siihen mennessä uudistuksen sisältö tarkentuu.

- Työmarkkinajärjestöt sopivat eläkeuudistuksesta tammikuussa 2025
- Jatkossa eläkevaroja saa sijoittaa vapaammin
- Inflaatiopakauttaja estää eläkkeiden korkeat korotukset peräkkäisinä vuosina
- Uudistusta valmistellaan jatkossa ministeriön työryhmässä

Eläkeuudistuksesta on tulossa maltillinen myös eläkeläisten kannalta

Työntekijöiden ja työnantajien edustajat saavuttivat neuvottelutuloksen eläkeuudistuksesta tammikuussa hieman ennen **Petteri Orpon** hallituksen asettamaa määräaika. Neuvotteluita käytiin perinteiseen tapaan työmarkkinakabineteissa, mutta koko julkisen talouden kestävyden vahvistamisen tavoite painottui aiempaa enemmän uudistuksen taustalla. Nyt saavutettu neuvottelutulos on jonkinlainen välitarkastus, joka ei järjesty eläkejärjestelmän rakenteita. Lähtö-

kohtana oli saavuttaa noin miljardin euron suuruinen säästö julkistalouteen, mutta valtiovarainministeriön arvion mukaan tavoite jopa hieman ylittyi. Uudistuksen tärkein osa on sijoitusuudistus, jolla tähdätään eläkerahastojen tuottojen parantamiseen. Muutos ei olennaisesti muuta niitä riskejä, joita eläkevakuuttajat ottavat sijoitustoiminnassaan julkisessa keskustelussa esillä olleet puheet eläkkeiden tasoa merkittävästi huonontavasta indeksileikkurista eivät myöskään toteutuneet. On arvioitu, että vakavaraisuuslainsäädäntöön tehtävät muutokset voisivat kasvattaa työeläkevakuuttajien osakesijoituksia noin 10 prosenttiyksikköä nykyisestä. Tällä hetkellä osake- ja osaketyyppiset sijoitukset muodostavat hieman yli puolet työeläkerahastojen sijoituksista.

Sijoitustuottojen vaihtelu markkinoiden myllerryksessä tulee kasvamaan jonkin verran, mutta siitä ei tarvitse olla huolissaan. Isossa kuvassa pieneltäkin kuulostava kasvuprosentti tuotoissa kertaantuu korkea korolle -efektin vuoksi vuosikymmenien saatossa parhaimmillaan isoiksi summiksi

Työmarkkinaosuudet sopivat myös siitä, että vanhuuseläkkeitä varten rahastoidaan jatkossa suurempi osuus sekä työeläkemaksuista että odotettavissa olevista tuotoista. Tämä on hyvä uutinen nuorten ikäluokkien näkökulmasta. Eläkeläistenkin näkökulmasta on hyvä asia, että työeläkkeiden rahoituksen kestävyys paranee. Viime vuosien aikana julkisessa keskustelussa esillä olleet puheet eläkkeiden tasoa merkittävästi huonontavasta indeksileikkurista eivät myöskään toteutuneet.

Työeläkeindeksiin liitetään kuitenkin vuodesta 2030 alkaen uusi indeksivakauttaja. Sen olisi tarkoitus aktivoitua silloin, kun palkkojen kehitys ei pysy hintojen kehityksen tahdissa kahden vuoden aikana. Tällaisia tilanteita on tullut vastaan työeläkkeiden 60 vuoden historian aikana hyvin harvoin. Viimeisin tapahtui, totta kyllä, aivan äskettäin, voimakkaan hintojen nousun aikana vuosina 2023–2024.

Karkea arvio historian perusteella on, että vakauttaja voisi aktivoitua ehkä kerran noin 20 vuodessa. Eläketurvakeskukseen mukaan indeksivakauttaja voisi hidastaa työeläkeindeksin tarkis-

tuksia keskimäärin 0,14 prosenttia vuodessa, joten vaikutuksen kokoluokka olisi huomattavasti pienempi kuin työeläkeindeksiin 1990-luvulla tehdyissä muutoksissa.

Osa eläkeidiilin kriitikoista on pitänyt koko uudistuksen syntymistä epädemokraattisena. Itse pidän kuitenkin varsin demokraattisena sitä, että hallitus on omilla päätöksillään itse tilannut ja hyväksynyt työmarkkinaosapuolten neuvottelun uudistuksen.

Mutta voimme tuki mieltä toista vaihtoehtoa. Työntekijät ja työnantajat toki ymmärtävät vahvan valtiontalouden olevan eläkejärjestelmänkin etu, mutta työmarkkinajärjestöt pohtivat työeläkejärjestelmän taloudellisen kestävyuden ohella aina myös sitä, ovatko eläkkeet riittävän suuria. Saattaakin olla, että poliitikoiden kourissa julkisen talouden tasapainottamisen projekti olisi johtanut suurempiin nykyisten ja tulevien työeläkkeiden leikkauksiin.

Saavutettu eläkeidiili pitää omalta osaltaan huolta siitä, että työeläkkeitä kehitetään jatkossakin ensisijaisesti nykyisten ja tulevien eläkeläisten eläketurvan näkökulmasta.

Janne Pelkonen

- **Janne Pelkonen** työskentelee Työeläkevakuuttajat Telan yhteiskuntavaikuttamisen päällikkönä. Twitteristä hänet löytää tunnuskella @jiipelkonen.
- Saako Pelkonen ratkottua aikamme suuret mysteerit? Se selvinnee Salaisuusien jäljillä -videosarjassa, jossa Pelkonen lähtee selvittämään Suomen hyvinvoinnin suuria arvoituksia. www.tela.fi/salaisuuksien-jaljilla
- Työeläkevakuuttajat Tela ry on kaikkien Suomessa toimivien työeläkevakuuttajien edunvalvontajärjestö. Se on perustettu 1964.

Oppia ikä kaikki – Ikääntyvien yliopisto pitää yllä demokratiaa sekä yksilöiden toimintakykyä

Uuden oppiminen ja tuoreen, tutkitun tiedon äärelle pääseminen ovat tärkeitä asioita meille kaikille. Kukaan ei toivo saavansa tietoa vain klikkiotsikoita ja nopeita uutisia lukemalla. Ikääntyvien yliopistojen luennoilla on mahdollisuus kuulla ajankohtaisista ilmiöistä ymmärrettävällä tavalla ja luottaen siihen, että kyse on vertaisarvioidusta tiedosta. Ikääntyvien yliopistossa ei ole kyse vain harrastamisesta, vaan tiedon demokratisoisesta. Kaupan päälle oppiminen pitää yllä toimintakykyä esimerkiksi kognitiivisia toimintoja aktivoimalla.

Aktiivisten senioreiden toiveesta Ikääntyvien yliopisto-toiminnassa käynnistettiin syksyllä 2024 täysin uusi toimintamalli laajentamalla Jyväskylässä toimivaa Ikääntyvien yliopistoa valtakunnalliseksi Ikääntyvien verkko-yliopistoksi, Verkko-Ikikseksi. Toimintamallia kehitettiin Keski-Suomen liiton myöntämällä hankerahoituksella 1.11.2022–31.12.2024.

Verkko-Ikiksessä järjestetään korkeatasoisia tietoon perustuvia kursseja, luentoja, seminaareja sekä

muita tapahtumia verkossa. Toimintaa koordinoi Jyväskylän kesäyliopisto, joka tuottaa sisällöt yhteistyössä muiden Ikääntyvien yliopistotoimijoiden kanssa.

– Luennot ovat rytmittäneet eläkeläisen hajanaista ajankulua. Useimmat luennot ja luennoitsijat ovat olleet korkeatasoisia. Ne ovat antaneet ajattelemisen aihetta, assosiaatioita ja ahaa-elämyksiä, inspiraatioitakin. Kommentoi Ikääntyvien yliopiston luentoja seuraava eläkeläinen, insinööri **Jussi Ravela** Espoosta.

Jussi Ravela on tutustunut erityisesti Espoossa toimivan työväenyliopiston Omnia Ikääntyvien yliopiston luontosarjoihin.

– Kurssit ovat olleet luontosarjoja erilaisista aihekokonaisuuksista maan ja taivaan väliltä, avaruudessakin on kyllä käyty. Kun viikossa on ollut kaksi luentopäivää, toinen on keskittynyt enemmän politiikkaan, historiaan, ajan ilmiöihin.

Toinen painottunut kulttuuriin, taiteisiin, humanistisiin tieteisiin. Yksi tai kaksi luentokokonaisuutta käsitteli terveyttä ja terveydenhoitoa, Ravela kuvailee.

– Kun olen päässyt vaikuttamaan valittavien luentojen aihepiireihin, tämäkin on tuottanut iloa ja kokenut omanarvontuntoa, Ravela summaa.

Aikuisällä oppiminen tarjoaa merkityksellisuuden ja osallisuuden kokemuksia

Jyväskylän Ikääntyvien yliopiston johtoryhmän puheenjohtajan **Susanna Paloniemen** (KT, kasvatustieteen yliopistolehtori, JYU) mukaan ikään liittyvät virstanpylväät eivät pyyhi pois yksilön aiempaa elämäntunnetta esiintyneestä kiinnostuksesta, tarvetta tietää, vaikuttaa ja olla osallisena. Päinvastoin: eletyn elämän myötä aikuiset tietävät aiempaa selkeämmin kiinnostuksen kohteensa sekä sen, millaista tietoa tarvitaan.

Oppimisella on Paloniemen mukaan toimintakyvyn näkökulmasta useita erilaisia vaikutuksia.

– Oppimisen äärelle hakeutuminen on itsessään aktiivista toimintaa ja sinällään arvokasta. Kylkiänsä tulee havaitsemisen, ajattelun ja muistamisen harjoittamista –

kognitiivisen toiminnan perusasioita, joihin ikääntymisprosessi väistämättä vaikuttaa. Ja koska oppiminen on aina luonteeltaan sosiaalista eli siihen liittyy vuorovaikutusta joko muiden ihmisten tai erilaisten materiaalien kanssa, astuvat mukaan osallistumisen ohella osallisuuden ja kuulumisen merkitykset.

Paloniemen mukaan yksilön oman kiinnostuksen ja motivaation lisäksi tarve kuulua johonkin, jakaa yhteisiä kokemuksia, oppia muilta ja antaa omastaan muille ovat hyvinvointia ylläpitäviä ja rakentavia tekijöitä. Tietojen ja taitojen karttumisen rinnalla keskeinen oppimisen anti, myös ikääntyneille oppijoille, on kuulumisen ja kuuluksi tuleminen mahdollisuus. Tunne siitä, että on tarpeellinen.

Ikääntyvien yliopistot pitävät osaltaan yllä kansalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia saada tutkittua tietoa ymmärrettävässä muodossa ja huolellisesti taustoitettuna. Tämä mahdollistaa valistuneen oman mielipiteen muodostamisen esimerkiksi päiväpolitiikkaa sivuavissa aiheissa sekä tietenkin päättäjiä valittaessa. Ikääntyvien yliopisto-

toiminnalla tavoitellaankin yhteiskunnallisen tasa-arvon ja hyvinvoinnin edistämistä, vahvistetaan ikääntyvien itsenäisyyttä ja osallisuutta sekä ennaltaehkäistään syrjäytymistä ja yksinäisyyttä. Tiedon ja osallisuuden tunteen lisääntymisen vahvistaa myös kokemusta koetusta turvallisuudesta.

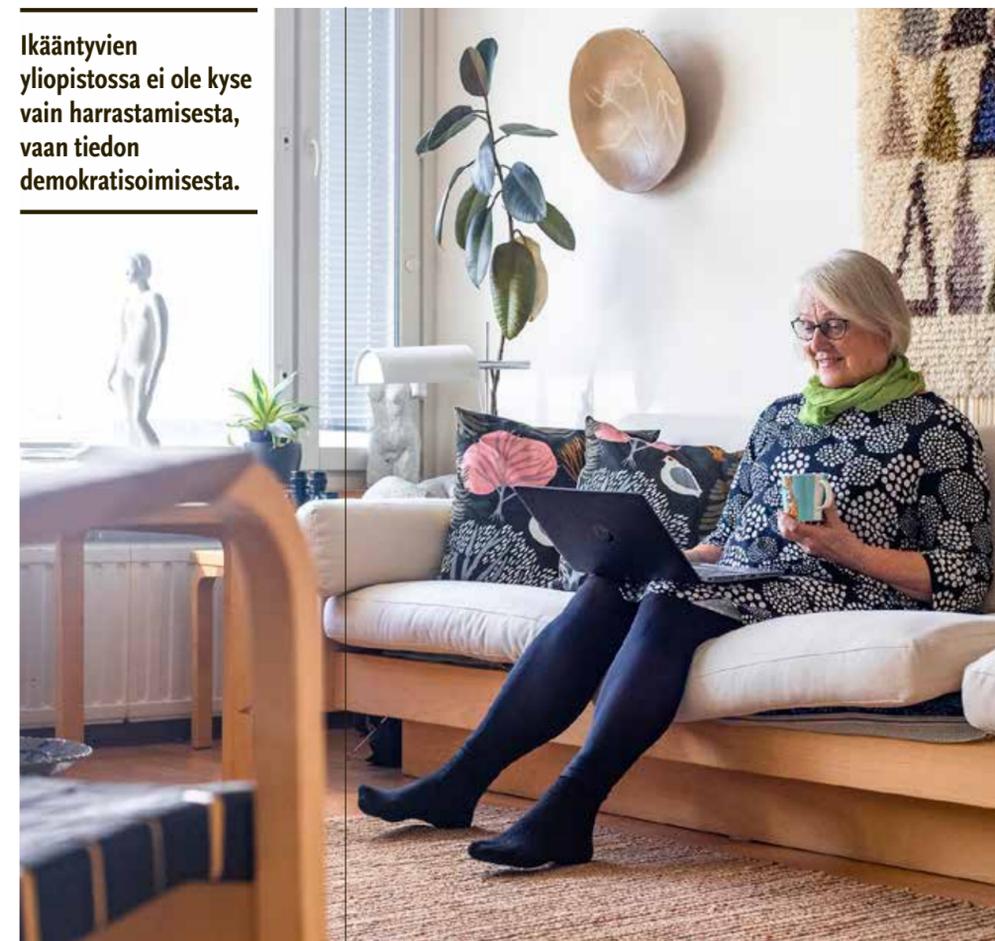
Kurssien ja luentojen vieminen verkkoon mahdollistaa esteettömän osallistumisen paikasta riippumatta. Verkossa opiskelu ei kuitenkaan korvaa kohtaamisia, joten Ikääntyvien yliopistoissa järjestetään jatkossakin myös lähiopetusta. Esimerkiksi luennoille tullessa saadaan liikuntaa ja kohdataan muita aiheesta kiinnostuneita kahvikupin äärellä.

Marika Myllymäki, koulutussuunnittelija
Jyväskylän kesäyliopisto
Kuvat: Lotta Tuominen.

Ikääntyvien yliopistot ovat vuodesta 1985 välittäneet tutkimukseen perustuvaa tietoa ja järjestäneet opiskelumahdollisuuksia ikääntyneille. Ne toimivat osana vapaan sivistystyön oppilaitoksia, Jyväskylässä Ikääntyvien yliopistotoimintaa järjestävät Jyväskylän kesäyliopisto ja Jyväskylän yliopisto yhdessä yhdessä: [kesayo.jyu.fi/ikaantvyenyliopisto](https://www.kesayo.jyu.fi/ikaantvyenyliopisto)

Verkkokoikis.fi-sivustolle on koottu yhteen kaikkien Suomen Ikääntyvien yliopistotoimijoiden verkkotarjonta. Ikääntyvien yliopistojen verkkotarjonnan äärelle pääsee osoitteessa: [verkkoikis.fi](https://www.verkkoikis.fi).

Ikääntyvien yliopistossa ei ole kyse vain harrastamisesta, vaan tiedon demokratisoisesta.

Tutkittu tieto ymmärrettävässä muodossa ja huolellisesti taustoitettuna mahdollistaa valistuneen oman mielipiteen muodostamisen esimerkiksi päiväpolitiikkaa sivuavissa aiheissa.

Terveyslomapaketti

"Terveyttä kylpylästä"

(alk. 4 yötä)

- ✓ Mukavat ja hyvin sisustetut huoneet takaavat viihtyvyytesi
- ✓ Terveellinen ruokavalio
- ✓ Upea saunakeskus

+ **3 hoitoa päivässä**

HINTA ALKAEN

61 €

1 hlö/1vrk 2 hh:ssa

[spatervis.ee/fi](https://www.spatervis.ee/fi)

Tervis -kylpylä on koko Viron suurin, modernein ja perinteikkäin kylpylä. Vuosien varrella olemme kehittäneet palvelukokonaisuuden joka keskittyy räätälöityihin terveyslomiin.

Tapasimme **Sirkan ja Sepon** Terviksen tunnelmallisessa Purje -kirjakahvilassa ja kysyimme heiltä kylpyläelämästä, sen parhaista puolista sekä heidän lomakokemuksistaan. Pariskunta on vierailut Terviksessä, Pärnussa, vuosittain aina vuodesta 1995 alkaen. Terviksessä palveluiden ja hoitojen monipuolisuus on miellyttänyt heitä eniten. Seppo haluaa korostaa nimenomaan erilaisten hoitojen monipuolisuutta terveysongelmien hoitamisessa. Sirkalle taas on tärkeää se, että lääkärin vastaanotolle on aina mahdollista päästä vaikka asia ei olisi kiireellinen. "Ihmettelimme Sepon kanssa myös sitä, että jopa vanhat terveystietomme löytyivät Terviksen tietojärjestelmästä, joten kirjallisia terveystietoja ei välttämättä tarvitse tuoda mukana Suomesta."

"Terviksessä on tarjolla niin paljon kaikkea! Olemme käyneet monessa eri kylpylässä niin Suomessa kuin Virossakin, mutta pidämme Tervistä selvästi näistä parhaana". Sirkka jatkaa: meidän ikäiset, yli 65 -vuotiaat, kaipaavat yleensä paikkaa jossa on terveydenhoitoalan ammattilaisen vastaanotto ja monipuoliset hoidot ja palvelut. Muuten, olemme tuoneet tänne myös tuttaviammekin ja hekin ovat pitäneet Terviksessä. Seppo on sitä mieltä, että myös ensi vuonna tulemme taas takaisin nauttimaan hoidoista!"

ARVONTA!

Tutustu kampanjaan osoitteessa [spatervis.ee/fi/kampanja/](https://www.spatervis.ee/fi/kampanja/) ja voita **Terveysloman -paketti** itsellesi!

Järjestöjen jäsenpohjan kaventuminen on riski

Järjestöt ovat olemassa jäseniään varten. Järjestöjen toimintatavat ja ihmisten halut kuitenkin etäännyvät toisistaan kaiken aikaa. Siksi yhdistysten on siirryttävä vanhakantaisesta, organisaatiolähtöisestä ajattelutavasta asiakaslähtöiseen ajatteluun. Toimintaa on muokattava käyttäjälähtöisemmäksi.

Suomalainen yhteiskunta ei tule toimeen ilman järjestöjä. Kaikkien yleishyödyllisten järjestöjen rahoitus pohjautuu pitkälti STEAn vuosittain myöntämiin yleis- ja hankeavustuksiin. Rahoituksia on leikattu merkittävästi tänä vuonna ja trendi tulee jatkumaan edelleen tulevina vuosina.

Eläkeläisjärjestöillä on oma, tärkeä tehtävänsä ikäihmisten hyvinvoinnin ja sosiaalisten verkostojen ylläpitäjinä. Järjestön jäsenpohjan kaventuminen ja jäsenistön ikääntymisen ei ole merkittävä uhka ainoastaan näille organisaatioille, vaan riski koko yhteiskunnan ja ikäihmisten hyvinvoinnin kannalta.

Eläkeläisjärjestöjen suuri haaste on saada nuorempia eläkeläisiä ja niitäkin, jotka ovat vasta eläkeiän kynnyksellä, liittyämään jäseniksi aktiivisesti toimintaan ja sen

Marianne Pentikäinen

kehittämiseen. Heitä perinteiset eläkeläisyhdistysten tarjoamat toiminnot eivät välttämättä kiinnosta. Oman yhdistyksen toimintatapoja ja tarjottavia aktiviteetteja pitääkin arvioida kriittisesti. Tulisi miettiä, mitä kannattaa säilyttää ja mitä pitää muuttaa yhdistyksen toiminnan turvaamiseksi. Tulee kuitenkin huomioida, että jäsenistöstä on suurin osa todella iäkkäitä. Nuorten eläkeläisten osuus on huomattavasti pienempi, mutta heillekin tulisi tarjota oia jotain.

Hisshipuhe kuntoon

Juuri eläkkeelle jääneiden saaminen jäseniksi on haasteellista, koska eläkeläisjärjestöjä ei välttämättä tunneta. Eri eläkeläisjärjestöjen kannattaisikin yhdistää voimansa ja tehdä yhteistyössä järjestöjä tunnetuksi. Tuore eläkeläinen on aika pulassa miettiessään, mikä olisi itselle se oikea eläkeläisjärjestö.

Hisshipuheen tulisi olla hallussa. Täytyy osata kertoa, mitä toimintaa juuri meidän yhdistyksellämme on ja miten jäsenyydestä hyötyy. Ei riitä, että sanotaan, että meillä on kivoja kerhoja tai että kokoonnumme kerran viikossa tiettyssä paikassa. Tähdehän on olis kertoa, mitä noissa tapaamisissa tehdään ja miten tekemiseen voi itse vaikuttaa.

Tässä tulee selkeästi esille sukupolviero. Jos olet itse juuri eläkkeelle jäänyt, noin 65-vuotias, ja muut ovat huomattavasti vanhempia, lähes 80-vuotiaita, ollaan ihan eri aaltopituudella siitä, mikä kiinnostaa ja mihin on tarvetta. Eläkeläis-yhdistyksissä onkin jäseninä kahta sukupolvea, **Olavi Virta** -sukupolvea ja rokkisukupolvea. Viimeksi mainittu vähemmistönä. Eläkeläis-yhdistykset ovat myös suhteellisen naisvaltaisia. Olisi hyvä miettiä, miten muokata yhdistyksen toiminta-

• Suomessa on useita eläkeläisjärjestöjä. Vanhin valtakunnallisista eläkeläisjärjestöistä on vuonna 1959 perustettu Eläkeläiset ry. Eläkeläiset ry muodostuu 14 aluejärjestöstä ja 200 paikallisyhdistyksestä, joissa on yhteensä 18 000 jäsentä. Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL on vuodesta 1962 alkaen toiminut valtakunnallinen eläkeläisjärjestö. EKL on Suomen toiseksi suurin eläkeläisjärjestö ja siihen kuuluu yli 80 000 jäsentä. Suomen suurin eläkeläisjärjestö Eläkeliitto on perustettu vuonna 1970 ja sillä on lähes 120 000 jäsentä. Kansallinen senioriliitto ry (vuoteen 1996 Kansallinen eläkeläisliitto) on perustettu 1971 ja jäseniä sillä on yli 25 500.

Liitot kuuluvat Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:hyn, joka on edunvalvontaan keskittynyt yhteistyöjärjestö, johon kuuluvat edellä mainittujen eläkeläisjärjestöjen lisäksi Kristillinen Eläkeliitto ry ja Svenska pensionärsförbundet rf. Eetun jäsenjärjestöissä on noin 300 000 eläkeläistä.

muotoja sellaisiksi, että myös miehet kiinnostuisivat ja rohkaistuisivat osallistumaan niihin.

Jäsenen on saatava tuntea olevansa tervetullut

Jäsenten aktivointi osallistumaan yhdistyksen toimintaan on tärkeää. Pitää olla suunnitelma, miten uusi jäsen sitoutetaan toimintaan ja sen kehittämiseen. Puhuttelu toimintaan ja mahdollisuus koulutautumiseen on tärkeää.

Verkostoituminen ja yhteistyö

Verkostoituminen ja yhteistyö muiden paikkakunnalla toimivien eläkeläisyhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa on tärkeää. Tämä olisi tärkeää myös liittotasolla vähenevien rahoitusten vuoksi. Yhteishankkeet voisivat olla kokeilemisen arvoisia. Nyt jokainen tekee lähes samoja asioita pienin resurssein ikäihmisten hyväksi. Yhteistyön avulla voitaisiin yhdistää voimavaroja, tehostaa tekemistä ja monipuolistaa omien jäsenien osallistumismahdollisuuksia. Yhteistyötä tehdessä saatetaan myös saada uusia ideoita toiminnan kehittämiseksi. Mikään ei mielestäni estä järjestämästä esimerkiksi yhteistä

kerhotoimintaa oman paikkakunnan eri toimijoiden kesken.

Viestintäkanavat haltuun

Viestintä on tärkeä ja usein unohtettu asia. Olisikin mietittävä, miten ja missä viestimme. Jäsenviestintä on tärkeää. Olisi mietittävä millä kanavalla asioista kerrotaan: onko se nettisivut, sähköposti, WhatsApp, perinteinen kirje vai tekstiviesti.

Viestejä tulisi suunnata myös uusille, potentiaalisille jäsenille. Heidät luultavasti tavoittaa tehokkaasti yhdistyksen nettisivujen, Instagramin ja Facebookin kautta. Olisikin muistettava, että nettisivut ovat käytännössä, joten niiden pitää olla ajan tasalla ja houkuttelevia näköiset. Mutta jälleen palataan siihen, mistä asioista heille viestitään, miten saamme heidät kiinnostumaan? Miten teemme eläkeläisjärjestöjä ja omaa yhdistystä näkyväksi? Yhteistyö lienee voimaa tässäkin asiassa.

Siinäpä miettimisyssyn paikka jokaiselle eläkeläisjärjestölle ja -yhdistykselle.

Marianne Pentikäinen, hallituksen jäsen
Mäntsälän Eläkkeensaajat
Enterin digipastaja, Tiedottaja Mti

Vapaaehtoistunnit

Sirkkaliisa Haapaniemi on ollut Eläkkeensaajien Keskusliiton jäsen neljätkymmenettä vuotta. Hän liittyi satakuntaiseen yhdistykseen Kiikan Eläkkeensaajiin jo työikäisenä, sillä EKL:n toiminta oli tullut tutuksi, kun hän kuljetti vanhempiaan yhdistyksen tapahtumiin.

– Silloinen puheenjohtaja kysyi, mitä varten sinä Sirkkaliisa et liity, kun ei tässä mitään ikärajaa ole; kun kuitenkin siellä kokousten ajan varjoat. No mä liityin sit, Haapaniemi muistelee.

– Sain heti monenlaisia tehtäviä yhdistyksessä, aluksi sihteerinä. Olin aluksi muita toimijoita nuorempi ja se lie syynä näihin tehtäviin, sanoo hän nauraen.

Vuosien aikana Sirkkaliisa Haapaniemi on paitsi osallistunut tapahtumiin, niin myös järjestänyt muun muassa risteilyreissuja ja nuorisotalon pitoja sekä laittanut ruokaa ja leiponut. Aktiivinen hän on ollut muissakin yhteisöissä, esimerkiksi vapaapalokunnassa, Suomi-Viro-seurassa ja syöpäyhdistyksessä.

– En ole paikkallani pysynyt, Haapaniemi kuvailee.

Määrät kertovat myös laadusta

Kunnat ja kaupungit eivät pysty korvaamaan eläkeläisjärjestöjen paikallisyhdistyksissä toimivia useita kymmeniä tuhansia vapaaehtoisia vertaisohjaajia ja muita toimijoita. Työ edistää henkistä ja fyysistä terveyttä ja hyvinvointia. Yksinäisyys pysyy loitolla, liikkeelle lähdetään, elämänsä koetaan, aivoja vaivataan ja opitaan uutta.

Vapaaehtoisten tekemiä vapaaehtoistunteja kerätään järjestötoiminnan rahoittajille. Ohjeena EKL:ssa on, että yhdistykset kirjaavat vapaaehtoistyöntuntinsa maalisi- ja lokakuussa. Siitä arvioidaan liiton piirissä tehtävien vapaaehtoistuntien vuosimäärä. Tällaiset vaikuttavuusnäkökohdat ovat yhteydessä siihen, miten liiton toimintoja ja kossa rahoitetaan. Sillä on merkitystä liiton edunvalvontatyössä ja siinä, millaisia toimintamahdollisuuksia on esimerkiksi liiton koulutustoiminnan laajentamiselle, toimijoiden vertais- ja virkistystoiminnalle ja muulle tuelle, lehden tekemiselle ja hankinnoille.

Ministeriö kerää vuosittain vaikuttavuusraportteja toiminnan tuloksista. Osallistujien ja vapaaehtoistyöntuntien määrät ovat näiden raporttien keskeistä sisältöä.

Myös jotkut kunnat ja kaupungit edellyttävät vapaaehtoistuntien kirjautusta avustusten ja toimitilojen saamiseksi. Tuntimäärien osoittamisella voi olla merkitystä esimerkiksi maksuttomien tai huokien tilojen saamisessa yhdistysten käyttöön.

Vapaaehtoistoiminnan määrillä on myös yhteiskunnallista merkitystä. Ihmisten osallistuminen toimintaan on osa niin sanottua yhteiskunnan sosiaalista pääomaa. Se, että halutaan toimia yhdessä toisten hyväksi kuvaa sitä, että yhteiskunnassa voidaan hyvin ja ihmisten välillä on luottamusta. Vapaaehtoistyön tukemisella halutaan vahvistaa sitä.

Vapaaehtoistyön tekeminen vaikuttaa monen elämään. Vapaaehtoistyön tekemisestä on valtavasti iloa ja hyötyä paitsi tekijöille itselleen niin myös heille, jotka osallistuvat vapaaehtoisten

Sirkkaliisa Haapaniemi. Kuva: Inari Juntumaa.

järjestämään harraste- ja opinto-toimintaan.

Lisäksi osallistumisen ja tekemisen määrät ovat olennaista taustatietoa edunvalvonnassa. Jäsenmäärän lisäksi toiminnan todellinen laajuus antaa pohjaa sille, että liitto voi puhua eläkeläisten tarpeiden ja elämäntilanteiden tuntijana julkisuudessa ja vaikuttamistyössään.

Vauhtia ympäri vuoden

Sirkkaliisa Haapaniemi on järjestänyt monenlaisia tapahtumia paikallisen nuorisotalon tiloissa, jossa on ollut mahdollista järjestää tilaisuuksia huokeasti.

– Meillä on täällä kaikki niin hyvin, hän kuvaa puitteita.

Kuinkahan paljon on vapaaehtoistyötä vuosikymmenien aikana tehty? – Se on ääretön määrä, Haapaniemi vastaa ehdotukseen leikkimielisestä laskusta vuosikymmenten aikana kertyneistä vapaaehtoistyöunneista.

Määrää yritetään kuitenkin kuvitella. Haastattelun tekemisen viikolla tammikuussa Haapaniemi oli kokouksessa sekä haki ja pesi näyttelmäryhmän esiintymisvaatteita. Niihin meni ehkäpä kahdeksan tuntia. Haapaniemen mielestä tämä oli vähän, sillä vuosi oli vasta alussa. Kesäkaudet ovat kiireisiä, sillä Haapaniemi on järjestänyt rapujuhlia ynnä muita kokouksia yhdistysten välle.

Jos laskelmien pohjaksi otetaan tammikuinen viikko viitteellisenä keskiarvomääränä, niin arvio on, että Haapaniemi olisi 30 vuoden aikana tehnyt 12 480 vapaaehtoistyöntuntia, mikä tekisi noin 72 kuukautta, joka olisi noin 6 vuotta.

– Se voi hyvinkin pitää paikkansa, hän nauraa.

Inari Juntumaa

Innos- tusta ilmassa

Maailman pelastamiseksi

Työelämässä voi tehdä aika kapeasti asioita. Eläkkeellä pääsee toimimaan yhdistyksissä paljon monipuolisemmin!

Tämä kommentti piiritoimijoiden yhdistystoiminnan kurssilla tuntui monesta erityisen osuvalta. Yhdistyksissä voi hyödyntää aiempaa osaamista, mutta myös voi oppia monenlaista uutta. Tapahtumien ja asioiden järjestäminen, ideointi ja kaikkien tekeillä olevien asioiden muistaminen pitää myös mielen virkeänä ja verryttää aivoja. Tämä todettiin vastikään toisenkin piirin yhdistystoiminnan päivässä.

Innostavaa, että aktiivisen työelämän jälkeen voi tekemisen laatu monipuolistua ja siten tulla hausemmaksi!

Miksi oletetaan, ettei ilmastonmuutos kiinnosta eläkeläisiä, kysyttiin erällä yhdistysvierailulla. En osannut vastata, sen sijaan osasin pohtia, kuinka tähän vastaisimme. Muutaman yhdistyksen kanssa olemme ilmastonmuutoksen vastaisesta toiminnasta keskustelleet, ja vuoden mittaan saattaa syntyä yhteistekin tekemistä. Myös liiton strategiassa on toiminnan haasteissa kuvattu, että ”tunnistamme luonnon kantokyvyn rajat emmekä vähättele ympäristökriisiä”.

Opas tulevaisuuteen, jossa on tulevaisuustyöryhmän kokoamia ehdotuksia yhdistystoiminnan muodoiksi ja malleiksi, sisältää montakin tapaa toimia vaikkapa ilmastonmuutosta vastaan. Niitä voisivat olla paikallinen kampanjointi yhteisöjärjestämisen keinoin, ekologisen yhdistystoiminnan osaamisen hankkimiseksi mestari-kisälli -mallia hyödyntäen, yhdistystoiminnan ilmastovaikutuksia voi arvioida ja toimintaa kehittää arvioinnin pohjalta, ekologisuutta voi pitää vetovetomatekijänä ja ennen kaikkea monenlaista uutta voi kokeilla!

Erilaisia toiminnan tapoja voi hyödyntää myös esimerkiksi paikallisen viestinnän, moninaisuuden, turvallisemman tilan ja kerhotoiminnan uudistamiseksi. Myös opinnollisia tilaisuuksia järjestetään huomattavan paljon, mutta niihin ei aina haeta liiton koulutusavustusta. Liitosta saa neuvontaa tukimuotojen hyödyntämiseksi.

Yhdistystoiminnalla voi vastata monenlaisiin yhteiskunnallisiin, ekologisiin ja sosiaalisiin haasteisiin ja täydentää työelämässä olevien aikaansaannoksia. Tarvetta on. Yhdistystoiminnan kurssilla on jopa pohdittu, miten nuorten yleistä yhteiskuntatietoutta voisi vahvistaa. Kokemuksille ja näkemyksille on paikkansa, elinvoimainen liitto vahvistaa osallisuutta.

Inari Juntumaa
järjestöjohtaja, EKL
040 905 1940

KYLPIYLÄHOTELLI RAUHALAHTI

Seniorit viihtyvät Kuopion Rauhalahdessa!

KEVÄÄN PUOLIHOITOMAT

2 VRK KYLPYLÄLOMA | 3 VRK KYLPYLÄLOMA

154 € / hlö / 2hh | 188 € / hlö / 2hh

TULOPÄIVÄ VAPAA! Hintaan sisältyy majoitus 2 tai 3 vrk, aamiaisen ja päivällisen sekä kylpylän ja kuntosalin käyttö. 1-hengen huoneen lisämaksu 35 € / vrk. Tarjoukset voimassa 2.6.2025 asti. Varauskoodi SENIORI, myös nettivaraamosta.

Helppo tulla myös julkisen liikenteen kulkuneuvoilla. Tutustu loma- ja viihteohjelmaan nettisivuilla. Keväällä tansseja monena iltana viikossa!

KYLPIYLÄHOTELLI RAUHALAHTI myynti@rauhalahhti.fi 030 608 300 www.rauhalahhti.fi

Onko sinulla yhdistysporukka tai muu ryhmä? Pyydä 2025 ryhmähinnat ja -ohjelmat!

Puhelin hinnat paikallisverkko- tai matkapuhelinmaksun (pvm/npn) verran.